

Reykjavík, 31. ágúst 2023
IER23070021

Umsögn Reykjavíkurborgar vegna fyrirhugaðra áforma um heildarendurskoðun persónuverndarlaga nr. 90/2018

Vísað er til máls nr. 142/2023 í samráðsgátt stjórnvalda þar sem áformað var að fram færi heildarendurskoðun á ákvæðum laga nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og laga nr. 75/2019 um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Óskað var eftir ábendingum um það hvað í lögunum eða við framkvæmd þeirra kallaði á endurskoðun áður en hafist yrði handa við gerð draga að frumvarpi.

Ekki var lagt fram skjal í samráðsgátt til skoðunar og athugasemda og af þeirri ástæðu áskilur persónuverndarfulltrúi Reykjavíkurborgar sér rétt til að setja fram ítarlegri athugasemdir og ábendingar þegar að drög að frumvarpi verða sett fram og birtast í samráðsgátt stjórnvalda.

A. Sektorheimildir gagnvart opinberum aðilum

Fyrir hönd Reykjavíkurborgar er tekið undir ábendingar Sambands íslenskra sveitarfélaga sem lúta að ákvæðum um sektorheimildir gagnvart sveitarfélögum, m.a. í ljósi stöðu sveitarfélaga sem óhagnaðardrifinna aðila sem sinna lögbundinni þjónustu á grundvelli stjórnarskrárvarinnar stöðu sinnar. Persónuverndarreglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 leggur það alfarið í hendur aðildarríkja hvort sektir gagnvart opinberum aðilum séu innleiddar og þá að hve miklu leyti. Við heildarendurskoðun laganna er tilefni til að meta hvort ákvæði núgildandi laga um sektorheimild gagnvart opinberum aðilum verði felld úr gildi í núgildandi mynd.

Ekki verður litið fram hjá því að sveitarfélögum sem og öðrum stjórnvöldum eru falin umfangsmikil verkefni sem oft varða vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga. Hefur því verið haldið fram að mikilvægt sé að veita sérstök varnaðaráhrif í formi sektorheimildar laganna gagnvart opinberum aðilum.

Á þeim fimm árum sem liðin eru frá gildistöku hafa eftirlitsstofnanir á sviði persónuverndar á Norðurlöndum lagt mikla áherslu á samráð við opinbera aðila þegar stærri álítaefni hafa vaknað um lögmæti einstakra vinnsluaðgerða þeirra sem fara með mikla ábyrgðarskyldu í tengslum við umfangsmikla vinnslu persónuupplýsinga. Ber þar helst að nefna yfirstandandi samráð Datatilsynet í Danmörku vegna vinnslu persónuupplýsinga grunnskólanema í skýjalausnum Google, sem og samráðsleið norskra yfirvalda í formi svokallaðs sandkassasamráðs (no. *Sandkassen*) t.a.m. vegna innleiðingar gervigreindar í opinberri þjónustu og á sviði heilbrigðistækni þvert á atvinnugreinir.

Það er mat Reykjavíkurborgar að tímabært sé að leggja mat á hvort unnt sé að gera breytingar á því fyrirkomulagi sem tíðkast hefur við álagningu stjórnvaldssekta þegar Persónuvernd telur opinberra aðila hafa brotið ákvæði persónuverndarlaga við vinnslu persónuupplýsinga. Æskilegt væri að taka til ítarlegrar skoðunar hvort aðrar leiðir væru betur til þess fallnar að fela í sér ábyrgar og forsvaranlegar vinnsluaðgerðir af hálfu stjórnvalda. Þannig væri t.a.m. hægt að áskilja ákveðna undanfara að beitingu íþyngjandi aðgerða, svo sem leiðbeinandi samtal eða samráðsferli á milli sveitarfélaga annars vegar og Persónuverndar hins vegar, áður en til sektarálagningar kæmi.

B. Óvissa vegna verkefna stjórnvalda í þágu almannahagsmuna

Fram kemur í tilkynningu dómsmálaráðuneytis sem birtist 18. júlí sl. á Samráðsgátt stjórnvalda að heildarendurskoðun persónuverndarlaganna sé tímabær með hliðsjón af nefndarálitum allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis dags. 23. mars 2023. Segir m.a. eftirfarandi í niðurlagi álitsins:

„Nefndin telur fullt tilefni til að fara í nánari greiningu á því hvernig löggjöfin hefur reynst með hliðsjón af túlkun og framkvæmd og skoðað verði hvort þörf sé á frekari breytingum eða endurskoðun á löggjöfinni, enda um að ræða flókna og umfangsmikla löggjöf sem felur í sér innleiðingu á Evrópureglum. Með hliðsjón af því leggur nefndin jafnframt til að löggjöfin verði rýnd með tilliti til þess í hvaða tilvikum hafi verið gengið lengra en reglugerðin gerir kröfu um. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að frekari breytingar á lögum um persónuvernd séu til skoðunar sem þarfnist aðkomu fleiri aðila þar sem þær breytingar eru ekki eingöngu á málafnasviði dómsmálaráðuneytisins.“

Af þeim sökum þykir rétt að vekja athygli dómsmálaráðuneytis á því að hægt er að færa rök fyrir því að túlkun innlendra eftirlitsyfirvalda á einstökum ákvæðum laganna gangi lengra en túlkun erlendra eftirlitsyfirvalda á sambærilegum ákvæðum reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679. Er hér einkum vísað til túlkunar á 5. tl. 1. mgr. 9. gr. laga nr. 90/2018 sem kveður á um að vinnsla sé heimil teljist hún *nauðsynleg* vegna verks sem unnið er í þágu almannahagsmuna eða við beitingu opinbers valds sem ábyrgðaraðili fer með.

Þannig hefur Persónuvernd ekki fallist á rökstuðning sveitarfélaga um að unnt sé að byggja á framangreindri vinnsluheimild í umhverfi leik- og grunnskóla í úrlausnum eftirlitsyfirvaldsins, þ.e. með tilvísun í þær skyldur og stefnur sem finna má í lögum um leikskóla nr. 90/2008, grunnskóla nr. 91/2008 sem og aðalnámskrá við vinnslu persónuupplýsinga, ekki síst þegar um ræðir nýtingu kennslulausna á sviði upplýsingatækni, m.a. með þeim rökum að þær geti ekki talist nauðsynlegar í skólastarfi. Var þessu sjónarmiði haldið á lofti í ákvörðun Persónuverndar um notkun Seesaw-nemendakerfisins í grunnskólum Reykjavíkur nr. 2021040879 sem hafa einnig birst í niðurstöðu Persónuverndar máli nr. 2022020414 er vörðuðu innleiðingu Kópavogsbæjar á sömu lausn sem nýtt er víða á Evrópska efnahagssvæðinu á grundvelli þeirra vinnsluheimilda sem ákvæði reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 hafa upp á að bjóða.

Reykjavíkurborg hefur haldið því fram að sérfræðingum sveitarfélaga sé unnt að leggja sjálfstætt mat á nauðsyn vinnsluaðgerða sem þessara í krafti sérfræðipekkingar sinnar á kennslufræðilegu gildi lausna sem þessara sem ýmist styðjast við heimildir í lögum, viðeigandi reglugerðum og aðalnámskrá. Ríkir því nokkur óvissa um gildi vinnsluheimilda stjórnvalda í

Þessu sambandi hér á landi. Telur Reykjavíkurborg æskilegt að dómsmálaráðuneyti taki afstöðu til þess hvort heildarendurskoðun laganna geti leyst úr þeirri óvissu sem skapast hefur í framkvæmd.

Fyrir hönd Reykjavíkurborgar óskar persónuverndarfulltrúi Reykjavíkurborgar eftir fundi með ráðuneytinu til þess að fara nánar yfir framangreind sjónarmið samhliða gerð nýrra frumvarpsdraga vegna fyrirhugaðrar heildarendurskoðunar.

fyrir hönd Reykjavíkurborgar,

Dagbjört Hákonardóttir
persónuverndarfulltrúi Reykjavíkurborgar
Innri endurskoðun og ráðgjöf

